

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРАВОЗАХИСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Українська

Гельсінська спілка

з прав людини

2009
РІЧНИЙ ЗВІТ

ЗМІСТ

	Історія організації	3
	Структура організації — члени, склад правління, наглядової ради, працівники спілки	4
	Основні напрямки діяльності	7
	Захист жертв порушень прав людини	8
	Інформування про порушення прав людини	14
	Навчання правам людини	17
	Вплив на державну політику з прав людини	19
	Розвиток правозахисного руху	22
	Спеціальні проекти УГСПЛ	23
	Фінансовий звіт УГСПЛ за 2009 рік	29
	Як допомогти УГСПЛ?	31

«Спонтанне виникнення 9 листопада 1976 року в Києві Української Гельсінської групи з метою сприяння практичного виконання гуманітарних статей Заключного акту Гельсінської наради з безпеки та співробітництва в Європі, ще раз підтвердило, що людський дух не зламати, і що прагнення людини до свободи не може бути завойоване»

Президент США Рональд Рейган

ІСТОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) — одна з найвпливовіших правозахисних громадських організацій України. Її історія нараховує вже 34 роки. Організацію намагалися ліквідувати, її членів кидали до в'язниць і таборів. Змінювалось керівництво, активісти та назва. Проте, метою діяльності УГСПЛ завжди було є і буде — захист прав людини!

УГСПЛ була створена для сприяння практичного виконання гуманітарних статей Заключного акту Гельсінської наради з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЕ) 1975 року, інших прийнятих на його розвиток міжнародних правових документів, а також усіх інших зобов'язань України в сфері прав людини та основних свобод.

Хронологія становлення організації:

9 листопада 1976 року була створена Українська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Проте через репресії тодішньої влади її фактична діяльність була припинена.

1988 рік. Створюється **Українська Гельсінська спілка**. Ця організація ставила собі за мету відновлення незалежності України. У 1990 році вона фактично припинила своє існування, перетворившись на Українську республіканську партію. А частина її активістів, які вбачали захист прав людини метою своєї діяльності, дала новий старт правозахисному руху.

1990 рік. Виникає **правозахисний рух Комітет «Гельсінкі-90»**

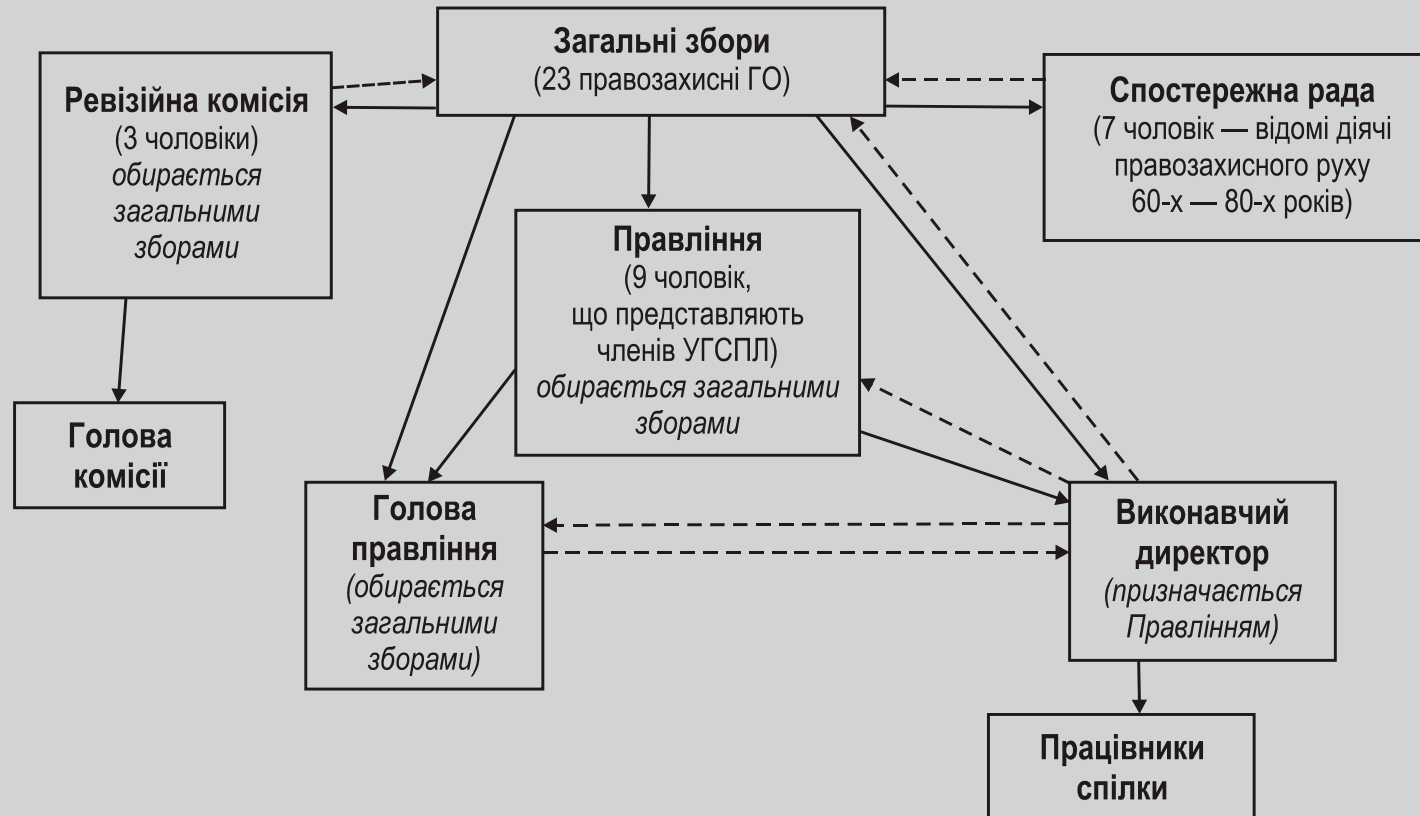
2003 рік. Створено **Раду українських правозахисних організацій (РУПОР).**

1 квітня 2004 року після Першого форуму правозахисних організацій «Моніторинг прав людини на виборах», що був організований РУПОРОм, відбулися установчі збори асоціації правозахисних організацій **«Українська Гельсінська спілка з прав людини»**. Розпочався новий етап у спільній роботі багатьох правозахисних організацій.

СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ — ЧЛЕНИ, СКЛАД ПРАВЛІННЯ, НАГЛЯДОВОЇ РАДИ, ПРАЦІВНИКИ СПІЛКИ

Схематично, структура УГСПЛ виглядає наступним чином:

УГСПЛ складається з 23 правозахисних громадських організацій:

До вашої уваги повний склад організацій-членів УГСПЛ:

1. Асоціація «Громадські ініціативи» (м. Кіровоград), <http://www.monitoring.kr.ua>
2. Всеукраїнське товариство політичних в'язнів і репресованих (частиною якого є Український комітет «Гельсінкі-90»), м. Київ
3. Громадський комітет захисту конституційних прав та свобод громадян (м. Луганськ)
4. Донецька громадська правозахисна організація «Донецький Меморіал»
5. Екологічний клуб «ЕОЛ» (м. Южний Одеської області)
6. Інститут «Республіка» (м. Київ)
7. Комітет з моніторингу свободи преси в Криму (м. Сімферополь)
8. Конгрес Національних Громад України (КНГУ, м. Київ), <http://www.kngu.org>
9. Конотопське товариство споживачів і платників податків «Гідність» (м. Конотоп Сумської області)
10. Криворізьке міське об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка (м. Кривий Ріг Дніпропетровської області)
11. Луганське обласне відділення Комітету виборців України
12. Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда-Україна» <http://www.lastrada.org.ua>
13. ММГО М'АРТ (Молодіжна АльтеРнаТива, м. Чернігів)
14. Одеська правозахисна група «Верітас»
15. Севастопольська правозахисна група
16. Сумське міське об'єднання громадян «Громадське бюро «Правозахист»
17. Харківська правозахисна група, <http://www.khpg.org>
18. Херсонська міська асоціація журналістів «Південь», <http://www.uapravo.org/>
19. Херсонська обласна організація Комітету виборців України
20. Центр досліджень регіональної політики (м. Суми)
21. Центр правових та політичних досліджень «СІМ» (м. Львів), www.centre7.org.ua
22. Чернігівський громадський комітет захисту прав людини, <http://www.protection.org.ua>
23. Чортківська міська громадська організація «Гельсінська ініціатива-XXI» (м. Чортків Тернопільської області)

У 2009 році Українська Гельсінська спілка з прав людини прийняла **Декларацію етичних засад організації**. Цей документ розроблявся понад один рік робочою групою УГСПЛ. На засіданні Загальних зборів УГСПЛ Декларація була прийнята одногосно й члени УГСПЛ взяли на себе зобов'язання її дотримуватися у своїй діяльності. З текстом декларації можна ознайомитись тут: <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1238684627>

Правління Спілки складається з представників відомих українських правозахисних організацій-членів УГСПЛ

1. **Аркадій Бущенко** — Голова правління (Харківська правозахисна група, м. Харків)
2. **Олександр Букалов** (Донецький Меморіал, м. Донецьк)
3. **Микола Козирєв** (Громадський комітет захисту конституційних прав та свобод громадян, м. Луганськ)
4. **Олександр Степаненко** («Гельсінська ініціатива-XXI» м. Чортків, Тернопільська область)
5. **Микола Коробко** (Криворізьке міське об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка м. Кривий Ріг)
6. **Володимир Чемерис** (Інститут «Республіка», м. Київ)
7. **Алла Тютюнник** (Херсонська міська асоціація журналістів «Південь», м. Херсон)
8. **Сергій Буров** (громадська організація «М'АРТ» («Молодіжна Альтернатива», м. Чернігів)
9. **Володимир Пономаренко** (Конотопське товариство споживачів і платників податків «Гідність», м. Конотоп, Сумська область)

До Спостережної Ради Спілки входять відомі діячі правозахисного руху 60-х–80-х років:

Зиновій Антонюк, Микола Горбаль, Йосип Зісельс, Василь Лісовий, Василь Овсієнко, Євген Пронюк та Євген Сверстюк.

Управління УГСПЛ здійснюють (центральный офіс у м. Києві):

Володимир Яворський — виконавчий директор

Людмила Єльчева — фінансовий директор

Максим Щербатюк — юрист

Олег Левицький — юрист

Олександр Бахов — юрист

Марина Говорухіна — PR-менеджер

Ірина Кучинська — бухгалтер

Назар Лосюк — офіс-менеджер

Віталій Новиков — веб-адміністратор сайту УГСПЛ

Алла Андрусак — секретар

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ:

Спілка здійснює такі основні напрями діяльності:

- захист прав людини та основоположних свобод у судах, органах державної влади та місцевого самоврядування;
- надання правової допомоги особам у захисті своїх прав і свобод;
- здійснення постійного моніторингу дотримання прав людини та основоположних свобод в Україні й інформування про факти порушень прав і свобод;
- здійснення досліджень з прав людини та основоположних свобод, у тому числі, постійний моніторинг проектів законів та інших правових актів, протидія прийняттю нормативних актів, що погіршують забезпеченість прав і свобод, громадське обговорення проектів нормативних актів, підготовка власних пропозицій;
- навчання правам людини: проведення освітніх заходів і кампаній, семінарів, тренінгів, конференцій, шкіл тощо;
- розвиток і підтримка мережі правозахисних організацій.

Круглі столи, громадські акції, тренінги та ще багато різноманітних заходів здійснила УГСПЛ протягом 2009 року

Всеволод Речицький на громадських слуханнях, присвячених презентації проекту Конституції

Учасники тренінгу для журналістів виконують завдання

Акція «Проти катувань»

ЗАХИСТ ЖЕРТВ ПОРУШЕНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ

Консультування осіб з приводу порушень їхніх прав і свобод

У 2009 році УГСПЛ за підтримки «Oxfam Novib» продовжила координувати роботу єдиної мережі приймалень для надання громадянам безкоштовної первинної правової допомоги.

Приймальні УГСПЛ можуть надати наступні види юридичної допомоги:

- інформаційно-консультаційну допомогу;
- допомогу в підготовці документів, в тому числі позовних заяв;
- представництво інтересів громадян у судах та інших органах влади;
- підготовка заяв до Європейського Суду з прав людини.

Приймальні працюють за єдиними стандартами щодо обліку звернень і консультацій, порядку та процедур діяльності, етичних норм. Створений спільний інформаційний простір між приймальнями та налагоджений інформаційний обмін.

У мережу наразі входять 12 приймалень, які знаходяться в Херсоні, Харкові, Чернігові, Кіровограді, Львові, Луганську, Донецьку, Тернополі, Конотопі (Сумська область), Сєвєродонецьку (Луганська область), Севастополі та Києві.

У цих містах у приймальнях щонайменше раз на тиждень проводиться прийом громадян. Також багато громадян звертаються письмово (листами), телефоном чи за допомогою Інтернету. Крім прийому громадян в обласних центрах у своїх офісах кожна організація здійснює виїзні консультації по області в малодоступні місцевості, де взагалі часто відсутня правова допомога.

Протягом 2009 року приймальнями УГСПЛ було надано понад 13 000 консультацій, що майже на 3,5 тисячі більше, ніж минулого року. Найбільше зверталися до приймалень пенсіонери, безробітні та непрацюючі, підприємці та засуджені. Слід зазначити, що 53% консультацій було надано жінкам. Більше за все скарг від громадян надійшло на суди, міліцію, органи місцевого самоврядування та адміністрації підприємств.

Також для вдосконалення роботи приймалень та посилення спроможності громадян самостійно захищати свої права у 2009 році УГСПЛ видала 10 буклетів накладом 10 тис. шт. кожний з наступним змістом: «Поновлення на роботі в разі незаконного звільнення», «Виконання рішення суду в цивільній справі», «Обов'язок батьків утримувати свою дитину (аліменти)», «Свобода мирних зібрань», «Ваші права при затриманні та арешті», «Оскарження постанови про відмову у відкритті кримінальної справи», «Справи приватного кримінального обвинувачення», «Пільги багатодітним сім'ям», «Насильство в сім'ї».

УГСПЛ розробила рубрику «Поради правозахисників», в якій містяться відповіді на найбільш часті питання, які задають відвідувачі сайту. Зокрема, як захистити свободу мирних зібрань, які права має особа при затриманні та арешті тощо. Відвідати рубрику можна за цим посиланням: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?r=a1b19>

Для підвищення якості надання юридичних послуг клієнтам приймалень, УГСПЛ провела декілька освітніх семінарів, на яких юристи отримали змогу підвищити кваліфікацію та обмінятися досвідом.

У Києві громадяни можуть отримати консультацію як завітавши до приймальні (щопонеділка з 14 до 18 години кваліфіковані юристи, адвокати надають консультації малозабезпеченим та іншим вразливим групам населення) так і дистанційно.

Протягом 2009 року офіс Спілки в Києві надав 776 усних та письмових консультацій (493 у 2008 році). У відповідях надається інформація щодо можливих шляхів захисту порушеного права. На підставі отриманих повідомлень, УГСПЛ також систематично надсилає звернення до відповідних органів влади з метою поновити чи захистити права осіб. В окремих справах надається безкоштовний юрист.

Також юридичні консультації надаються на сайті УГСПЛ в онлайн-режимі, шляхом відповіді на запитання у розділі «Питання правозахиснику». Цей розділ є одним з найбільш відвідуваних і популярних серед громадян. За 2009 рік було надано 2356 консультацій в on-line режимі. Для порівняння, в 2008 році було надано 1854 on-line консультації.

За цим посиланням можна знайти контакти юридичних приймалень: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?r=a1b18>

За цим посиланням можна поставити питання правозахисникам: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?r=a1b4>:

Фонд стратегічних справ

Фонд стратегічних справ створений з метою надання УГСПЛ кваліфікованої правової допомоги жертвам порушень прав людини у справах, що мають стратегічне значення. Стратегічне значення мають справи, що змінюють адміністративну чи судову практику, змінюють законодавство чи спрямовані на захист прав і свобод, коли ці порушення мають масовий чи брутальний характер.

Правова допомога може полягати у письмових чи усних консультаціях, у допомозі в складанні документів, а також представництві в судах чи органах влади, міжнародних органах. Підтримка такої справи також може здійснюватися за допомогою інших методів, наприклад, досліджень, масових мирних заходів, поширенні інформації через ЗМІ та інших формах проведення кампаній захисту порушених прав.

УГСПЛ може повністю або частково оплачувати вартість надання правових послуг, якщо такі послуги не надаються безкоштовно. Жертви порушень прав людини чи інші особи можуть нести солідарні витрати у наданні правової допомоги.

Фонд діє відповідно до Положення, що можна знайти за цим посиланням: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?r=a1b9>.

Приклади діяльності Фонду у 2009 році

Бездомний киянин за допомогою адвоката Української Гельсінської спілки з прав людини виграв суд у КМДА

Тепер кожен бездомний киянин має право на київську реєстрацію. Причому безстрокову реєстрацію! Такий висновок можна зробити, ознайомившись з постановою Солом'янського районного суду міста Києва.

А починалося все дуже прозаїчно. В Києві існує єдиний в місті Будинок соціального піклування Головного управління соціального захисту населення Київської міської державної адміністрації. Саме цей заклад, відповідно до закону, зобов'язаний реєструвати бездомних громадян за своєю юридичною адресою. При чому реєстрація має здійснюватися на підставі особистого звернення громадян або у разі їх виявлення працівниками закладу.

26-річний бездомний киянин К., не маючи змоги орендувати чи тим більше придбати житло, звернувся до Будинку соціального піклування з заявою, де просив його поселити та зареєструвати. Житло йому надали, проте реєструвати по місцю проживання керівництво будинку категорично відмовлялося.

Протягом 2006–2007 років К. писав заяви, проте їх чомусь ігнорували та залишали без відповіді по суті. А щоб хлопець не докучав, директор Будинку пригрозив: «Якщо будеш піднімати питання своєї реєстрації, то знайду можливість щоб тебе виселити».

Проте К. погроз не злякався, а звернувся до Генеральної прокуратури України із заявою про захист прав і свобод. Це подіяло. Проте лише на 14 днів. Адже адміністрація Будинку соціального закладу вирішила зареєструвати К. саме на цей термін. Тепер директор закладу міг відзвітувати перед прокуратурою, мовляв просили реєстрацію — маєте.

Але після закінчення строку керівник відмовився продовжити з К. договір на проживання, силоміць його виселив, та ще й телефонував на мобільний, постійно погрожуючи.

Зрозуміло, що обов'язок вклеїти фотокартку по досягненню 25-річного віку директор Будинку теж проігнорував. Не дивлячись на те, що це є порушенням закону.

Змінився директор будинку, проте не змінилася ситуація. К. знову реєструють, проте знов тимчасово — на два місяці. А далі, по звичному сценарію, у реєстрації відмовляють.

Тоді К. звертається до суду. І суд стає на захист бездомного. Відмова у реєстрації визнана протиправною. Будинок соціального піклування зобов'язують надати К. місце для проживання, а в разі його відсутності — поставити в чергу на соціальне житло.

А також, що найголовніше, суд зобов'язав Будинок соціального піклування Головного управління соціального захисту населення Київської міської державної адміністрації провести реєстрацію місця проживання К. БЕЗСТРОКОВО.

Постанову можна прочитати тут: <http://helsinki.org.ua/files/docs/1247798445.doc>

За українцями стежать та підслуховують завдяки Кабміну. А треба згідно Закону

Конституція України гарантує кожному таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. **Винятки можуть бути встановлені лише судом, у випадках, передбачених законом**, з метою запобігти злочині, чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами отримати інформацію не можливо.

Тобто Конституція передбачає, що вказані вище винятки мають бути передбачені виключно на рівні Закону України. Проте, **на сьогодні замість закону діє Постанова** КМУ № 1169 від 26.09.2007 року, якою затверджено «Порядок отримання дозволу суду на здійснення заходів, які тимчасово обмежують права людини, та використання добутої інформації».

УГСПЛ звернулася до окружного адміністративного суду міста Києва і посилаючись на ст. 8 Європейської Конвенції з прав людини («Право на повагу до приватного та сімейного життя») вимагала визнати Постанову Кабінету Міністрів незаконною, та скасувати її.

Суд відмовив у задоволенні цієї вимоги. Проте, видав окрему ухвалу, зі змісту якої вбачається, що оскаржувана Постанова не містить гарантій дотримання прав громадян, що мають забезпечуватися згідно Конвенції, та практики Європейського Суду з прав людини. Наприклад, Постанова не містить заборони передавати протокол та матеріальні носії інформації, що були зібрані протягом розслідування, іншим державним органам.

Окремою ухвалою суд указав КМУ та безпосередньо прем'єру Тимошенко про необхідність розробити та винести на розгляд Верховної Ради законопроект щодо Порядку отримання дозволу суду на здійснення заходів, які тимчасово обмежують права людини, та використання добутої інформації. Суд також вказав, що при розробці законопроекту Кабмін дотримувався практики Європейської конвенції з прав людини та Європейського Суду з прав людини. А також запропонував посадовцям використати в розробці законопроекту рекомендації УГСПЛ.

Окрему ухвалу можна прочитати тут: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1233228499>.

Як результат 19.01.2010 року Верховна рада в першому читанні прийняла проект Закону про внесення змін до деяких законів України (щодо вдосконалення механізму захисту конституційних прав громадян при провадженні оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності).

Справа Вадима Мацюка

У порушенні права на справедливий суд звинуватила Україну Європейська Феміда. Судді Європейського суду з прав людини зазначили, що не дивлячись на те, що позивач провів в українських судах майже 2 роки, фактично доступу до справедливого суду він не мав. Суди відмовилися розглядати його справу по суті, посилаючись на формальні підстави. Інтереси заявника в Європейському суду представляв виконавчий директор УГСПЛ Володимир Яворський.

Відомості про справу: починаючи з січня 1998 року підприємець Вадим Мацюк чомусь не сподобався Білоцерківській податковій міліції. Тому його фірму почали дуже часто перевіряти, а на самого Вадима була порушена кримінальна справа.

Згодом, за рік, підприємця повідомили про те, що в його діях складу злочину не було. Тому кримінальну справу закрили.

Проте, через перевірки, під час яких його майно та рахунки були заарештовані, Вадим Мацюк зазнав значної матеріальної та моральної шкоди. Фактично його дрібний бізнес був зруйнований. Завдану шкоду він і спробував стягнути з податківців через суд.

Судова тяганина тривала до 2003 року. Справа дійшла аж до Верховного суду. Проте жодна з судових інстанцій так і не визнала право позивача на отримання компенсації за незаконне порушення щодо нього кримінальної справи. Замість того українські суди в своїх рішеннях рекомендували Мацюку вирішити свої питання з податковою міліцією самому, витребувавши від них всі необхідні документи. Зокрема, суд вказував, що підставою розгляду мав стати формальний документ від податківців, що справа закрита за реабілітуючими обставинами, тобто за відсутністю складу злочину. Проте податківці не мали жодного бажання видавати жодних документів і направляли його з одного органу до іншого. Такий формальний підхід суду і визнаний порушенням права на доступ до правосуддя. Суд міг самостійно витребувати необхідні документи й розпочати розгляд справи по суті. Замість цього його багато років пересилали з одного органу влади до іншого.

Після рішення Європейського суду українські судді змушені будуть справу переглянути, і можливо, позивач навіть отримає справедливую компенсацію за завдану йому шкоду.

Див. більше тут: <http://human-rights.unian.net/ukr/detail/193221>.

Справа викрадених українців

30 липня 2009 року трьох мешканців села Самійлівка Фрунзівського району Одеської області — Ігора Ковалю, Романа Готко та Юрія Бондаренко міліціонери місцевого райвідділу міліції без паспортів, нелегально перевели через кордон України з Придністровським регіоном Республіки Молдови, де чоловіків арештували. Як виявилось, українці невинні у злочині, в якому їх підозрювали міліціонери. Але викрадених трьох українських селян судитимуть. Вони потерпали від катувань та побоїв у СІЗО Григоріополя, що в Придністров'ї. Слід зазначити, що Міністерство внутрішніх справ факт порушення закону з боку своїх працівників визнало. До них було застосовано дисциплінарне стягнення, а матеріали були передані до прокуратури.

Від імені УГСПЛ для вивчення цієї справи виїхала група, котра підтвердила ці факти. До справи також підключилися інші правозахисні організації, а також правозахисники Молдови.

3 грудня 2009 року Українська Гельсінська спілка провела круглий стіл на тему «Як захистити права людини в Придністров'ї», що був присвячений цій події.

Проте Фрунзівська прокуратури **двічі** відмовляла в порушенні кримінальної справи щодо незаконних дій міліціонерів.. Проте, в решті решт, після численних звернень правозахисників змушена була її відкрити. Зараз ведеться розслідування, а ця справа знаходиться на контролі Генеральної прокуратури.

Скоріш за все ситуацію змінила присутність на круглому столі, що був організований за підтримки УГСПЛ, представника Генеральної прокуратури Миколи Шикити. В короткому інтерв'ю кореспонденту УГСПЛ пан Шикита пообіцяв доповісти керівництву про ситуацію, що склалася, та забезпечити належне розслідування справи. Як бачимо, результат не забарився..

Див. більше тут: <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1260879269>

Справа Вадима Гладчука (винними суд визнав усіх — міліцію, суд і прокуратуру)

Про це в своєму рішенні зазначив Шевченківський районний суд міста Києва. І стягнув з цих інстанцій 125 тисяч гривень. Проте позивач та його адвокат Олег Левицький вважають, що стягнути потрібно набагато більше. Адже Гладчук став жертвою справжнього кримінального переслідування з боку держави, а не прикрої судової помилки.

Нагадаємо, що Голова громадського об'єднання «Молодь — надія України» Вадим Гладчук з колегами майже місяць пікетували Тендерну палату України (ТПУ). Вимоги пікетувальників були не складними, проте, і не зручними — припинити блокування створення непідконтрольного Тендерній палаті державного сайту оголошень про тендерні закупівлі. А також припинити корупційні дії почесного голови Палати Олександра Ткаченка.

1 серпня 2007 року під час чергового мітингу працівники Солом'янського РУГУ МВС затримали Вадима Гладчука, нібито для розгляду його заяви щодо неправомірних дій народного депутата Ткаченка, який розбив відеокамеру під час попередніх мітингів Тендерної палати. Вже у відділку Вадим з по-

дивом дізнався, що його звинувачують у пограбуванні будівельних інструментів, яке сталося два роки тому. При чому до цього моменту Вадим Гладчук постійно знаходився в межах Києва, але до міліції ані повісткою, ані в інший спосіб не викликався.

Кримінальна справа про пограбування була відкрита 27 червня 2005 року, а злочин був скоєний 30 серпня 2005 року. Як слідчий здогадався про майбутнє пограбування та його виконавця можна тільки диву даватись. Також в постанові про порушення кримінальної справи не наведено конкретних обставин скоєння злочину, не зазначено, яких тілесних ушкоджень завдано «потерпілим», які саме інструменти були викрадені.

Не дивлячись на всі викладені вище аргументи, ознайомившись з якими приходиш до висновку, що справа — замовна, Вадима Гладчука утримували в ізоляторі досудового слідства. Адже Солом'янський районний суд продовжив йому строк його затримання до 10 діб. Зрештою, звинувачення були зняті. Вадим Гладчук вийшов на волю.

Наразі Вадим Гладчук та адвокат Олег Левицький звернулися зі скаргою до апеляційного суду міста Києва. Якщо їм вдасться переконати склад суду у своїй правоті стосовно дійсного розміру завданих збитків, неправомірні дії міліції, суду та прокуратури будуть коштувати державі близько 470 тис. грн.

Див. про цю справу більше тут: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1186489507>,
<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1203440683>
<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1257162696>.

Справа про замах на директора київської ДЮСШ

28 серпня 2009 року до УГСПЛ звернулась дружина Віталія Сальнікова, директора дитячої юнацької спортивної школи №7, що знаходиться на Трухановому острові. Вона повідомила про те, що 23 липня у Києві на вулиці Донця, 27 спрацював вибуховий пристрій внаслідок чого її чоловік отримав травми ніг. У результаті отриманих травм він ледве пересувається.

За її словами, замах був пов'язаний з тиском на Віталія Сальнікова комерційних структур, що мали намір зробити з юнацької спортивної школи прибутковий бізнес для дорослих. Оскільки чоловік не погоджувався, його вирішили прибрати. Розслідування справи, за словами жінки, велось неналежним чином.

Українська Гельсінська спілка з прав людини звернулась зі зверненням до Головного управління МВС в місті Києві з вимогою повідомити про результати розслідування та пояснити, чим обумовлена тривалість розслідування справи. Результатом звернення стало взяття справи на контроль ГУМВС України в місті Києві та МВС України.

Як стало відомо УГСПЛ, у 2010 році київська міліція затримала підозрюваного у замаху на Віталія Сальнікова. Як розповів пан Сальніков: «Я знаю цього затриманого, прізвище називати не буду, але він мені раніше пропонував влаштувати на роботу його хлопців. Говорив, мовляв, у тебе на території є тир, і ми зможемо займатися стрільяниною. А якщо якась перевірка буде, за паперами ми — співробітники спортивної школи. Ще вони хотіли відкрити на території якись секції східних єдиноборств, проте я їм відмовив. Потім почалися дзвінки дружині».

Див. більше про цю справу тут: <http://ua.korrespondent.net/ukraine/1041065>

ІНФОРМУВАННЯ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Доповіді та дослідження про права людини

25 червня 2009 року в інформаційному агентстві «УНІАН» відбулась прес-конференція, присвячена презентації доповіді правозахисних організацій «Права людини в Україні — 2008». У складенні доповіді взяли участь 30 правозахисних організацій з усіх регіонів України.

Доповідь є універсальним документом, що використовується національними та міжнародними організаціями для оцінки загального стану з правами людини в Україні. Вона випускається УГСПЛ щорічно, починаючи з 2004 року.

За результатами досліджень, що містяться в Доповіді, правозахисники зазначили: «Намагання правозахисних організацій, окремих підрозділів і окремих державних службовців з МВС і Міністерства юстиції, Національної комісії зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права покращити ситуацію мають наслідком певний прогрес, але політична криза, загальне ставлення політичних сил до прав людини як до чогось другорядного і незначущого порівняльно з політичною доцільністю не дають домогтися системних змін на краще».

З текстом доповіді можна ознайомитись тут:

<http://www.helsinki.org.ua/index.php?r=a1b7c5> (українською мовою),

<http://www.helsinki.org.ua/en/index.php?r=a2b3c5> (англійською мовою)

А також на сайті Харківської правозахисної групи:

<http://www.khpg.org/index.php?r=1.6.14.1> (українською мовою),

<http://khpg.org/files/docs/1246095196.pdf> (англійською мовою)

У рамках презентації Доповіді 6 липня 2009 року був проведений круглий стіл «Права людини в діяльності правоохоронних органів». Під час якого учасники обговорили дотримання прав людини та основоположних свобод правоохоронними органами України протягом 2008 року, а також виробили рекомендації щодо покращення ситуації. Під час заходу була представлена позиція правозахисників з найбільш болючіших питань дотримання прав і свобод в країні. У круглому столі взяли участь представники правозахисних організацій, науковці та експерти, представники органів влади, міжнародних організацій та посольств іноземних країн.

Доповідь була також представлена й розповсюджена на щорічній конференції ОБСЄ з людського виміру, що проходила у Варшаві з 28 вересня по 9 жовтня 2009 року. Учасниками цієї конференції є представники країн ОБСЄ, неурядові правозахисні організації й міжнародні організації. На сьогоднішній

день, це найбільший правозахисний форум у регіоні ОБСЄ, присвячений контролю за дотриманням державами своїх міжнародних зобов'язань. УГСПЛ уже багато років бере участь у цьому заході, поширюючи інформацію про порушення Україною прав людини, а також надаючи рекомендації щодо покращення ситуації.

Під час конференції були поширені витяги з доповіді щодо найбільших проблем прав людини в Україні. Ці документи стосувалися питання катувань й інших форм поганого поводження, свободи вираження поглядів, прав біженців, дискримінації й ксенофобії. Повну інформацію про розповсюджені документи, а також про саму конференцію можна знайти на офіційному сайті:

http://www.osce.org/conferences/hdim_2009.html?page=documents&author_id=149 — розповсюджені документи англійською та російською мовами,

http://www.osce.org/conferences/hdim_2009.html — інформація про конференцію.

31 жовтня УГСПЛ у відповідь на прохання Ради національної безпеки й оборони України (<http://www.rainbow.gov.ua/>) підготувала матеріали про масові порушення прав людини в країні, а також рекомендації щодо порядку денного й рішень Ради.

Сайт УГСПЛ

Портал УГСПЛ — потужне джерело інформування громадян. На сайті можна знайти доповіді правозахисних організацій та міжнародних організацій, матеріали Ради Європи та інституцій ООН з прав людини щодо України та іншу інформацію.

Також на ресурсі щодня можна знайти актуальні правозахисні українські та міжнародні новини. Сайт ведеться українською, російською та англійською мовами.

Слід зазначити, що сайт www.helsinki.org.ua постійно оновлюється та удосконалюється. Зокрема, в 2009 році були введені такі рубрики як:

- **Поради правозахисників** (<http://www.helsinki.org.ua/index.php?r=a1b19>), де містяться відповіді на найбільш часті питання, які задають відвідувачі сайту. Зокрема, як захистити свободу мирних зібрань, які права має особа при затриманні та арешті тощо;
- **Долучитися до діяльності УГСПЛ** (<http://helsinki.org.ua/index.php?r=a1b20>). На ній можна дізнатися, як стати членом УГСПЛ, як отримати експертну підтримку у проведенні правозахисних заходів. А також правозахисники пояснюють, що потрібно зробити, аби стати волонтером в спілці;
- **Останнє слово** (<http://helsinki.org.ua/index.php?r=a1b2c1d21>). У цій рубриці УГСПЛ надає можливість всім довічно ув'язненим розказати свою історію. Тепер кожен засуджений до довічного позбавлення волі матиме право розповісти цілому світу свою версію тих подій, які коштували йому свободи.

Статистика відвідування сайту за 2008 рік становить:

місяць	хіти	відвідувачі	хости
1	30 721	16 777	16 393
2	35 547	19 997	19 484
3	43 955	24 632	23 919
4	39 889	22 403	21 848
5	41 437	23 426	22 879
6	37 233	19 957	19 495
7	29 456	15 553	15 354
8	28 152	15 182	15 055
9	43 131	24 728	24 090
10	56 157	32 354	31 224
11	54 846	29 851	29 215
12	59 476	34 892	33 359

Блог УГСПЛ <http://ugspl.livejournal.com/>

УГСПЛ не стоїть осторонь розвитку інформаційних технологій, альтернативних засобів інформування громадян та журналістської спільноти. На своєму блозі Українська Гельсінська спілка з прав людини інформує про факти порушень прав людини, розміщує заяви та звернення. Постійними читачами блогу є 138 чоловік.

Блог-спільнота «Хроніки прав людини» http://community.livejournal.com/ua_human_rights/

Спільнота створена УГСПЛ для обговорення та обміну думками усіх зацікавлених щодо питань прав людини в Україні та в країнах поряд. Учасниками спільноти є 95 чоловік.

Щорічна статистика відвідування сайту починаючи з 2005 року:

рік	хіти	відвідувачі	хости
2 005	19 855	5 699	5 553
2 006	116 529	43 876	41 561
2 007	184 640	80 669	78 099
2 008	314 709	156 894	152 699
2 009	500 000	279 752	272 315

Правозахисне відео <http://www.youtube.com/ugspl/>

УГСПЛ збирає відео про факти порушень прав людини в Україні чи про інші правозахисні події в країні. Спілка використовуватиме таке відео для поширення такої інформації в ЗМІ, можливого усунення порушень, як доказ порушення прав у судових процесах, органах влади та міжнародних організаціях, при виробництві. Тут ми поширюємо отримані відеоматеріали, а також інші матеріали про права людини, отримані з інших ресурсів.

НАВЧАННЯ ПРАВАМ ЛЮДИНИ

Проект «Розуміємо права людини»

*На фото: випускники курсу
«Права людини для журналістів»*

Однією з найбільших освітніх правозахисних програм в Україні є проект **«Розуміємо права людини»**.

Програма передбачає вплив на формальну систему освіти та розвиток неформальної освіти у галузі прав людини.

Програма реалізується через виконання проектів організацій партнерів об'єднаних спільною метою та підходами, які діють відповідно до спільного плану дій.

Проект «Розуміємо права людини» стартував досить нещодавно — у 2008 році. Проте, є успішним, і станом на 2009 рік має наступні досягнення:

Здійснено навчальну підготовку 78 (127 — всього — з жовтня 2008 р.) молодих активістів та представників діючих недержавних організацій щодо активних та компетентних дій на підтримку та захист прав людини;

Здійснено навчальну підготовку 21 (70 — всього — з жовтня 2008 р.) вчителів середніх шкіл щодо самостійної організації навчання учнів середньої школи правам людини (з використанням різних організаційних форм та методів викладання прав людини та суміжних тем, включаючи можливості інтеграції відповідних тем у різні навчальні предмети), до роботи з іншими учасниками навчально-виховного процесу (колегами — педагогами, батьками, адміністрацією, представниками НДО — партнерами школи і т. п.) щодо створення та підтримки навчальної атмосфери в школі, побудованої на принципах прав людини;

Здійснено підготовку групи 18 активістів (43 — всього — з жовтня 2008 р.) щодо організації та проведення молодіжних освітніх заходів (з використанням різних організаційних форм) з прав людини;

Здійснено підготовку 28 представників діючих недержавних організацій, що працюють в інтересах людей з інвалідністю щодо активних та компетентних дій на підтримку та захист прав людини представників цієї (людей з інвалідністю) групи;

Здійснено підготовку 22 журналістів щодо підтримці та захисту прав людини через власну професійну діяльність;

Здійснено підготовку групи (24 особи) активістів планувати та проводити моніторинг прав людини;

Систематизовано матеріали (здійснено опис) 6-х навчальних курсів, які проходять процес апробації в рамках проекту, зокрема — «Школа з прав людини для молоді», «Курс для координаторів молодіжних освітніх заходів з прав людини», «Семінар з моніторингу прав людини»; «Школа з прав людини для вчителів»; «Роль журналістики у підтримці та захисті прав людини»; «Семінар з прав людини для активістів, які працюють в інтересах людей з інвалідністю»;

Здійснено експертну та ресурсну підтримку 16 (23 — всього — з жовтня 2008 р.) проектів молодіжних груп у сфері підтримки та захисту прав людини;

Розроблено та організовано роботу веб-сайту всеукраїнської освітньої програми «Розуміємо права людини», підтримуються й інші Інтернет ресурси (розробка соціальної мережі активістів правозахисного руху; електронна інформаційна розсилка, елементи віртуального навчання і т. п.)

Здійснено адаптований переклад та видано тиражем 1000 примірників посібник «Навчання молоді правам людини».

Підсумком роботи програми у 2009 році стала всеукраїнська конференція «Розвиток освіти в галузі прав людини в Україні», що тривала з 29 по 30 жовтня. У заході взяли участь 148 учасників з України, Польщі, Білорусі, Росії, Сербії, Норвегії та Молдови. Представники НДО, органів державної влади, випускники програми обмінялись досвідом та інформацією щодо існуючих прикладів, ініціатив, проектів, програм щодо освіти в галузі прав людини в Україні та за кордоном. Обговорили та зробили оцінку існуючої ситуації щодо розвитку освіти в галузі прав людини в Україні.

Проект: «Програма навчання правам людини в Україні» — спільний проект Української Гельсінської спілки з прав людини та Норвезького Гельсінського Комітету.

Більше про програму «Розуміємо права людини» можна знайти в Інтернеті: <http://www.edu.helsinki.org.ua>

ВПЛИВ НА ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Робота в консультативно-дорадчих органах при органах влади

Члени Спілки є членами різноманітних консультативно-дорадчих державних органів: Національної комісії зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права (консультативно-дорадчий орган при Президенті України), Громадських рад з питань забезпечення прав людини при Міністерстві внутрішніх справ України, обласних та місцевих управліннях МВС, Громадській раді при Міністерстві закордонних справ України, при Громадській експертній раді при Українській частині Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС.

У Громадській раді при МВС з питань забезпечення прав людини працюють представники 4-х організацій членів УГСПЛ — Харківської правозахисної групи, інституту «Республіка», Центру правових та політичних досліджень «Сім», громадської організації «Донецький меморіал». Співголовою громадської ради разом з Міністром внутрішніх справ України є співголова Харківської правозахисної групи Євген Захаров. Члени УГСПЛ входять також до ГР при обласних управліннях МВС в Києві, Київській області, Севастополі, Харкові, Чернігові, Кіровограді, Херсоні, Львові, Криму, Дніпропетровську, Луганську, Сумах.

У 2009 році УГСПЛ взяла активну участь в роботі **конференції «Захист демократичних цінностей і дотримання прав людини у діяльності спецслужб»**. Під час заходу виконавчий директор Спілки наголосив на тому, що реформу Служби безпеки України не можна здійснювати окремо від реформи інших правоохоронних органів. Адже її діяльність пов'язана з реформою кримінальної юстиції. Отже. Перебудовувати її потрібно вже після завершення реформи кримінальної юстиції. Тому дуже важливо, щоб реформа функціональна передувала реформі інституціональній.

Звернення до органів влади

- 6 лютого 2009 року УГСПЛ звернулась до суб'єктів законодавчої ініціативи з проханням розробити та подати законопроект, що захистив би право ув'язнених на отримання посилок та бандеролей без обмежень <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1233915963>.

Результат: За ініціативою УГСПЛ Міністерство юстиції розробив законопроект для збільшення кількості передач і посилок засудженим і в'язням <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1235574658>. Аналогічний законопроект розробив і Комітет Верховної Ради з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1238675300>. 21 січня 2010 року Верховна Рада України ухвалила Закон про внесення змін до Кримінально-процесуального та Кримінально-виконавчого кодексів України (щодо забезпечення захисту прав засуджених осіб в установах виконання покарань). Законом передбачається низка змін умов тримання засуджених, зокрема зняття обмежень на кількість посилок.

- 12 лютого УГСПЛ направила відкрите звернення з приводу чергового порушення прав біженців. У зверненні правозахисники вимагали від Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Державного комітету з питань національностей та релігій — дотримуватися законодавства та міжнародних стандартів у сфері захисту прав біженців і не передавати конфіденційну інформацію щодо біженців до країни походження <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1244800839>.
- 16 квітня УГСПЛ направила до Президента відкрите звернення з вимогою накласти вето на зміни до Закону «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», що передбачали збір усіма консульськими установами та дипломатичними представництвами України біометричних да-

них іноземців при видачі віз, а також прикордонниками при перетині державного кордону <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1239876680>. Звернення було підтримано виступами в ЗМІ та громадською кампанією

Результат: Президент вето наклав. Верховна Рада не змогла його подолати. Відтак закон вважається скасованим <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1244725179>.

- 18 серпня УГСПЛ звернулася до Прем'єр-міністра України та Кабінету міністрів України з відкритим листом щодо призначення Голови Державного департаменту з питань виконання покарань. Правозахисники наголосили, що при призначенні керівника Департаменту виконання покарань має бути вислухана думка громадськості, котра щоденно здійснює моніторинг порушення прав людини в цій системі й сприяє покращенню ситуації <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1250588449>.

Результат: Вперше за роки незалежності кандидатура на посаду керівника Департаменту з виконання покарань погоджувалася із правозахисними організаціями. Кабінет Міністрів України призначив Олександра Галінського керівником Державного департаменту з питань виконання покарань. <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1250691318>.

- 21 вересня УГСПЛ звернулася до Верховної Ради України, Міністерства юстиції та Президента з вимогою концептуально доопрацювати проект Закону «Про порядок організації і проведення мирних заходів» (http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=32431), що був прийнятий парламентом у першому читанні і вже готувався до другого читання. Правозахисники зазначили, що законопроект не відповідає вимогам Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод у світлі практики Європейського суду, Рекомендаціям ОБСЄ щодо перегляду законодавства щодо свободи мирних зібрань (схвалених Венеціанською комісією), Рекомендаціям Ради Європи щодо перегляду законодавства щодо релігії та віросповідання (схвалених Венеціанською комісією 18–19 червня 2004 року та Парламентською асамблеєю ОБСЄ 5–9 липня 2004 року), а з огляду на це й Конституції України у світлі тлумачення окремих прав і свобод осіб. УГСПЛ надала юридичний висновок <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1253538487>.

Результат: Проект закону доопрацьовувався з залученням експертів УГСПЛ. Його також було надіслано органами влади для експертизи до Венеціанської комісії Ради Європи. У грудні був оприлюднений експертний висновок Венеціанської комісії Ради Європи, котрий підтвердив усі критичні зауваження УГСПЛ. Оскільки редакція проекту закону до другого читання не відома УГСПЛ продовжує свою кампанію.

- 19 жовтня 2010 року УГСПЛ направила відкрите звернення до Верховної Ради України, Комітету Верховної Ради України з питань правової політики, та до Кабміну стосовно доопрацювання законопроекту № 4406 «Про безоплатну правову допомогу» (http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=35120). На думку представників УГСПЛ в законопроекті присутні суттєві недоліки котрі, якщо їх не усунути, можуть завадити побудові ефективної системи правової допомоги й зашкодити меті та завданням реформи, визначеним Концепцією формування системи безоплатної правової допомоги в Україні (затверджена указом Президента України від 9 червня 2006 року № 509/2006) <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1255943882>.
- 16 листопада УГСПЛ звернулася до народних депутатів України з вимогою доопрацювати проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо протидії розповсюдженню дитячої порнографії)» (http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=33445). В обґрунтування своєї вимоги правозахисники звернули увагу парламентарів на те, що у зазначеному законопроекті відсутні будь-які посилання на дитячу порнографію. Фактично йдеться про впровадження механізму обмеження доступу громадян до інформації, яка не визначена законом.

Результат: Нажаль, проект закону був прийнятий.

- 17 листопада, з нагоди 70-х роковин початку Другої світової війни, УГСПЛ звернулася до керівництва країни з заявою, де закликала не забувати принципи заключного Гельсінського акту та докласти усіх зусиль для підсилення у згаданих процесах ролі загальноєвропейських та світових структур: Ради Європи, ОБСЄ, ООН <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1253197922>.
- Протягом 2009 року УГСПЛ спільно з іншими правозахисними організаціями, зокрема, Харківською правозахисною групою продовжили роботу над підготовкою реформи кримінальної юстиції. Зокрема, Голова Правління УГСПЛ Аркадій Бущенко працював у робочій групі Національної комісії зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права (консультативний орган при Президенті України) по розробці нового проекту Кримінально-процесуального кодексу, робота над яким тривала останні декілька років. Проект втілює сучасні європейські стандарти кримінального процесу та забезпечує механізми дотримання прав людини.

Результат: Проект Кримінально-процесуального кодексу був підготовлений. У жовтні 2009 року Міністерство юстиції України розмістило проект на своєму сайті для громадського обговорення. Після обговорення проект було спрямовано до Кабінету Міністрів України з рекомендацією його розглянути та прийняти рішення про його внесення до парламенту, як урядової законодавчої ініціативи.

Прес-конференції

31 березня в рамках фестивалю документальних фільмів про права людини УГСПЛ організувала прес-конференцію та круглий стіл «Правові шляхи боротьби з Національною комісією України з питань захисту суспільної моралі» <http://www.maidan.org.ua/static/news/2009/1238588150.html>.

23 червня УГСПЛ разом з Карась Галереєю провели прес-конференцію, присвячену початку акції-протесту «Упорно». Організатори виступали проти запровадження Верховною Радою України кримінальної відповідальності «за зберігання творів, зображень або предметів порнографічного характеру» <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1245425477>.

25 червня УГСПЛ провела прес-конференцію, присвячену презентації Доповіді «Права людини в Україні — 2008» <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1245932126>

11 листопада УГСПЛ разом з партнерськими організаціями провела прес-конференцію «Влада планує законодавчо обмежити свободу зібрань в Україні»: <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1258465654>. Див. відео з прес-конференції тут: <http://www.youtube.com/watch?v=zhQmQi02iGE>.

1 грудня УГСПЛ провела прес-конференцію «Загальний огляд ситуації з правами людини в Україні. Порушення, про які варто знати! Правозахисники висвітлили найбільш бруталні порушення прав людини за рік, а також розповіли про незадовільний стан виконання рішень Європейського суду Україною» <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1259649538>.

10 грудня в Міжнародний день прав людини УГСПЛ урочисто оголосила результати Антипремії «Будяк року — 2009» <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1260440761>.

ЗМІ про УГСПЛ

У 2009 році про Українську Гельсінську спілку з прав людини в засобах масової інформації було понад 80 згадок. Зокрема, діяльність правозахисників висвітлювали такі ЗМІ як: УНІАН, телеканал 1+1, 5 канал, «Тоніс», СТБ, журнал «Новинар», журнал «Кореспондент», газета «Сьогодні», радіо «Німецька хвиля», «Ера» та «Свобода» тощо. За більш детальною інформацією просимо звертатися за цими посиланнями: <http://helsinki.org.ua/index.php?r=a1b1c10> — рубрика сайту «Преса про нас», <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1260441238> — рубрика сайту «Преса про Антипремію «Будяк року»

Четвертий форум правозахисних організацій

30–31 травня в Києві відбувся Четвертий Форум правозахисних організацій. У його роботі взяли участь 152 представника з 105-ти громадських організацій, що представляють 43 міста України. До заходу долучилися також правозахисники з Франції, Білорусі та Росії.

Після дворічної перерви (адже Форум з технічних причин не проводився в 2007–2008 роках) правозахисники отримали можливість зустрітися з колегами, обмінятися досвідом та ідеями, домовитися про реалізацію спільних проектів.

Головними темами Форуму-2009 стали:

- Взаємовідносини правозахисників та органів влади;
- Правозахисні мережі: подання діючих мережевих проектів;
- Захист жертв порушень прав людини;
- Проведення правозахисних кампаній і посилення інформаційного обміну між правозахисниками;
- Освіта з прав людини.

Також під час Форуму пройшла найбільша в Україні виставка правозахисних видань.

Володимир Яворський, виконавчий директор Української Гельсінської спілки з прав людини, зазначив, що проведення Форуму сприяє консолідації правозахисного середовища в Україні, і озвучив основні **цілі заходу**:

- Розвиток правозахисного руху;
- Обмін інформацією про діяльність правозахисників, ефективні методи захисту прав людини, нові ідеї та технології роботи правозахисників;
- Посилення співпраці правозахисних організацій;
- Збільшення мережі правозахисних проектів;
- Збільшення впливу і поліпшення діяльності правозахисних організацій.

Отже, головною метою Форуму було не стільки вирішення проблем дотримання окремих прав і свобод, як поліпшення взаємодії правозахисних організацій.

Фотозвіт з Форуму можна подивитися тут: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1243850477>

Учасники форуму (зліва направо):
 Олег Гулак (Білоруський Гельсінський комітет, Білорусь),
 Андрій Юров (Молодіжний правозахисний рух, Росія),
 Роман Романов (Міжнародний фонд «Відродження», Україна)

СПЕЦІАЛЬНІ ПОДІЇ

Акція «Проти катувань»

На фото учасники акції «Проти катувань»

26-го червня — Міжнародний день на підтримку жертв катувань. У цей день Українська Гельсінська спілка з прав людини, другий рік поспіль відвідала Генеральну прокуратуру.

Цього разу активісти спілки провели театралізовану виставу, де було відображено як насправді проводять розслідування випадків нелюдського поводження. І як на такі псевдорозслідування реагують прокурори. «Кожен може стати наступною жертвою», наголосили організатори акції. Тому проблему катувань слід підіймати доти, доки вона не зникне.

Відео з акції можна подивитися тут: <http://www.youtube.com/ugspl#p/a/f/2/11LUA3VoTso>

На фото учасники акції «Проти катувань»

Так виглядала картина, що стала символом «Упорно»

Кампанія «Упорно»

Українська Гельсінська спілка з прав людини разом з Карась Галереєю (відома Київська мистецька галерея) провели кампанію, метою якої було спонукання Президента України накласти вето на закон України «Про внесення змін до статті 301 Кримінального кодексу України (щодо відповідальності за зберігання творів, зображень або предметів порнографічного характеру)». Закон передбачає встановлення кримінальної відповідальності за зберігання творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру з метою збуту чи розповсюдження.

Учасники прес-конференції зліва на право: Олесь Подерев'янський, Євген Карась, Володимир Яворський

У рамках акції була проведена прес-конференція (за участю виконавчого директора УГСПЛ Володимира Яворського, директора Галереї Карась Євгена Карася та письменника Олесь Подерев'янського), виставка творів арт-групи «Сині носи» та збір підписів на підтримку накладення вето на закон.

На сайті УГСПЛ було зібрано 219 підписів (<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1245492991>).

Проте, на жаль, Президент вимоги правозахисників не почув. І вже наприкінці року з'явилася перша справа щодо обвинувачення особи за зберігання двох дисків з порно.

Акція на захист журналіста і правозахисника Олександра Подрабінека

На фото: журналіст на колінах і в терновому вінку — наочна ілюстрація ситуації зі свободою слова в Росії

12 жовтня біля посольства Російської Федерації в Україні відбулася акція протесту проти переслідування журналіста і правозахисника Олександра Подрабінека та свободи слова у Росії, організована Конгресом національних громад України, Українською Гельсінською спілкою з прав людини, Кримськотатарським молодіжним центром, Асоціацією єврейських організацій та общин (Ваадам) України. В посольство було передано звернення учасників акції протесту.

«Ми — представники Конгресу національних громад України, Української Гельсінської спілки з прав людини, Кримськотатарського молодіжного центру, Асоціації єврейських організацій та общин (Вааду) України — висловлюємо рішучий протест проти переслідування журналіста і правозахисника Олександра Подрабінека і свободи слова у Росії. Ми вважаємо своїм громадянським обов'язком висловити солідарність з усіма, хто бореться за Росію демократичну, правову і цивілізовану. Ми виступаємо проти цькування Олександра Подрабінека і придушення свободи слова у Росії.

Висловивши у статті «Как антисоветчик антисоветчикам...» своє ставлення до всього, що нині відбувається у Росії, цивілізаційного вибору країни і антидемократичних цінностей, які відстоює Російська держава, Олександр Подрабінек став об'єктом цькування, що заохочується вищим керівництвом країни.

До Олександра Подрабінека намагаються застосувати винайдену, ще за часів Сталіна технологію «загальнонародного обурення». Облога будинку членами прокремлівської організації «Наши», дзвінки з образами, прямі погрози та інші методи з арсеналу злочинних угруповань переслідують цілком конкретну мету: змусити Олександра Подрабінека залишити Росію. Залишити країну, в якій він народився, чия гідність він захищав як правозахисник. Радянська влада, що вбила мільйони своїх співгромадян, що кидала своїх опонентів у в'язниці та психушки, радянська ідеологія мають на пострадянському просторі багато прихильників, які ностальгують за часами, що минули. Не засуджені злочини цієї влади та її злочинної керівної сили — комуністичної партії — активізують їхнє намагання покінчити з демократичними здобутками народів, що вибороли незалежність — державну, ідеологічну та моральну, придушити свободу, розправитися з інакомислячими, що протистоять «генеральній лінії».

Учасники акції протесту вимагають покласти край цькуванню незалежного журналіста і правозахисника».

Окрім звернення до посольства були передані висловлювання видатних людей про свободу слова.

Детальніше про акцію читайте тут: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1255345930>

Театралізована акція «Чорти передають Верховному суду України гуманітарну допомогу»

21 грудня 2009 року Українська Гельсінська спілка з прав людини та громадська кампанія «Новий громадянин», за допомогою симпатичних чортів, передали Верховному суду України гуманітарну допомогу.

Судді Верховного суду отримали 60 Європейських конвенцій з прав людини.

Слід відзначити, що чорти, на чолі з виконавчим директором УГСПЛ Володимиром Яворським, здійснили 5 спроб передати Конвенції до суду. І тільки з останньої — п'ятої, персонал ВСУ погодився прийняти гуманітарну допомогу.

Організатори акції сподіваються, що тепер, коли цей важливий документ з'явився в вищій судовій інстанції України, судді згадають про право на справедливий суд.

Нагадаємо, що протягом 2009 року, Верховний суд проявив зневагу до принципів правосуддя та міжнародних зобов'язань України і принизив авторитет судової влади. Зокрема, він відмовився скасовувати рішення щодо засудження Олександра Яременка, хоча Європейський суд чітко вказав, що засудження було результатом несправедливого судового розгляду, а ключові докази по справі були отримані під катуванням.

У справі ж Луценка та Вергельського після рішення Європейського суду Верховний суд навіть відмовився переглянути вирок! Цього року Верховний суд вже отримав від правозахисників [Золотий Будяк](#) як найбільший порушник прав людини.

Коротке відео цієї акції дивіться тут: http://www.youtube.com/watch?v=4U6_OnoOzmo

<http://www.youtube.com/ugspl#p/a/u/2/2n2q6MfoMUc>

Щорічна Антипремія УГСПЛ «Будяк року»

У 2009 році Українська Гельсінська спілка з прав людини отримала рекордну кількість заявок на «Будяк року». А це свідчить, що Антипремія стала впливовим інструментом для тиску на порушників прав людини, та здобула довіру громадськості.

Мета Антипремії — привернути увагу громадськості до бруталних порушень прав людини, що відбулися в державі протягом року, та стимулювати суспільну дискусію щодо небезпечних для прав людини тенденцій у вітчизняній правовій системі.

Інформаційними партнерами Антипремії «Будяк року — 2009» стали:

- одне з найвпливовіших юридичних видань України — **газета «Юридична практика»** та **Інформаційне агентство «УНІАН»**.

Інформація про вручення «Будяка» була висвітлена в **понад 30** засобах масової інформації:

<http://helsinki.org.ua/index.php?id=1260441238>.

Обговорити порушення у сфері прав людини цього року забажали навіть депутати комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки, яких було винесено у номінанти на «Будяк»:

<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1258036643>.

«Будяками року — 2009» стали:

1. Верховний суд України в номінації **«За відверту зневагу до принципів правосуддя»**.
2. Міністр внутрішніх справ Юрій Луценко в номінації **«За систематичні порушення прав людини»**.
3. Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі **«За обмеження свободи вираження поглядів»**.
4. Міський голова Харкова Михайло Добкін **«За бруталне порушення права на охорону здоров'я»**.
5. Северодонецька міська рада **«За порушення екологічних прав»**.
6. Одеський міський голова Едуард Гурвіц **«За систематичні перешкоджання у проведенні мирних зібрань»**.

Вся інформація про Антипремію «Будяк року» знаходиться тут:

<http://helsinki.org.ua/index.php?r=a1b14>

Docudays.UA.

Дні документального кіно про права людини

З 27 березня до 2 квітня 2009 року у Києві пройшов Шостий Міжнародний фестиваль **Docudays Ua «Дні документального кіно про права людини»**. У програмі фестивалю було представлено понад **60 фільмів з 24 країн світу**. Зокрема під час фестивалю відбулося 45 українських прем'єр, 10 європейських та 8 світових. Перегляди та спеціальні події фестивалю відвідало **майже 18 тисяч глядачів**.

Ведучим **відкриття** став журналіст **Андрій Куліков**. **Закривав** фестиваль журналіст **Єгор Соболев**.

Docudays.UA був заснований у 2003 році. Це єдиний міжнародний фестиваль документальних фільмів про права людини в Україні.

Організаторами Фестивалю є УГСПЛ та Громадська організація «Центр сучасних інформаційних технологій та візуальних мистецтв», а з осені 2007 року — також Херсонський обласний Фонд милосердя та здоров'я, Херсонська міська Асоціація журналістів «Південь».

Мета фестивалю Docudays.UA — засобами кіномистецтва привернути увагу українського суспільства до проблем людства, сприяти розвитку відкритого діалогу про права людини, утвердженню ставлення до людської гідності як найвищої цінності.

Структура Docudays.UA: конкурсні покази документальних фільмів, ретроспектива фільмів славетних режисерів-документалістів, інформаційні та тематичні програми, семінари, круглі столи, дискусії, конференції, майстер-класи майстрів документального кіно, міжнародна майстерня документального кіно. Під час фестивалю працює відеотека, в ній знаходяться касети VHS або DVD зі всіма фільмами-учасниками фестивалю для індивідуального перегляду.

Конкурси Docudays.UA. Основні конкурси на фестивалі: професійний і правозахисний. Кожен конкурс має призовий фонд. У журі фестивалю запрошені зірки документалістики, відомі правозахисники та журналісти. Зокрема, членами правозахисного журі в 2009 році стали: Сергій Дроздовський, голова Центральної ради громадського об'єднання «Республіканська асоціація інвалідів на візках» (Білорусь), Анна Герасімова, директор Білоруського дому з прав людини (Литва), Микола Козирєв, член правління УГСПЛ, Катерина Левченко, помічник Міністра внутрішніх справ України, Єгор Соболев, журналіст, координатор незалежного бюро журналістських розслідувань «Свідомо» (Україна).

Мандрівний фестиваль Docudays Ua

«Дні документального кіно про права людини»

За традицією, з жовтня до грудня Міжнародний фестиваль «Docudays Ua» відправляється мандрувати регіонами країни.

До програми мандрівного фестивалю 2009 увійшли фільми переможці 6-го міжнародного фестивалю «Docudays Ua», а також фільми-призери найвідоміших міжнародних кінофестивалів.

Демонстрації фільмів відбулися у 98 населених пунктах України. Протягом року перегляди та спеціальні заходи фестивалю відвідало більш ніж сто тисяч глядачів.

Більше інформації про Фестиваль шукайте на офіційному сайті: <http://www.docudays.org.ua>.

Фотогалерея Docudays.Ua «Дні документального кіно про права людини»

Правозахисний квест «В пошуках свободи»

Семінар з протидії дискримінації в рамках Docudays.Ua

Вручення нагороди лауреатам Docudays.Ua

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ УГСПЛ ЗА 2009 РІК

Надходження (у грн.):

Безповоротна фінансова допомога (гранти, проекти)	4 886 053,00
Безповоротна матеріальна допомога (обладнання)	57 500,00
Пасив	171 174,64
Загалом:	5 114 727,64

За цей період виконувались грантові програми

Міжнародний Фонд «Відродження»

1. Грантова угода № 39364. Назва проекту — «Розвиток правозахисного руху через проведення Четвертого форуму правозахисних організацій». Термін дії угоди — з 15.04.2009 р. по 30.06.2009 р. Сума — **103 156,90 грн.**
2. Грантова угода № 40079. Назва проекту — «Громадський контроль за виконанням Україною рішень Європейського суду з прав людини». Термін дії угоди — з 02.11.2009 р. по 30.10.2010 р. Сума — **179 842,50 грн.**
3. Акт приймання-передачі матеріальних цінностей № 9 від 30.12.2009 р. (книги). Сума — **57 500,00 грн.**

Інститут відкритого суспільства (OSI)

1. Грантова угода № G2152. Грант на інституційну підтримку у 2008–2009 рр. Термін дії угоди — з 01.07.2008 р. по 30.06.2009 р. Сума — **197 341,11 грн** (€19 306,00).

2. Грантова угода № 40015873. Грант на інституційну підтримку у 2009–2010 рр. Термін дії угоди — з 01.07.2009 р. по 30.06.2010 р. Сума — **230 166,73 грн** (€19 299,00).

Oxfam Novib

1. Грантова угода № ОЕК-505110-0007051. Грант на інституційну підтримку у 2009–2012 рр. Термін дії угоди — з 01.11.2009 по 30.10.2012. Сума — **1 768 848,30 грн** (€150 000,00).

National Endowment for Democracy (NED)

1. Грантова угода № 2009-192.0. Назва проекту — «Права людини в Україні–2008». Термін дії угоди — з 01.02.2009 по 31.01.2010. Сума — **360 319,30 грн** (\$46 190,00).

Норвезький Гельсінський комітет

1. Грантова угода № BLR08-014 від 02.02.09. Назва проекту — «Навчання з прав людини в Україні». Термін дії угоди — з 02.02.2009 по 30.11.2009. Сума — **1 528 910,30 грн** (€144 615,85).

Фонд Чарльза Стюарта Мотта

1. Грантова угода № 2006-00484. Грант на інституційну підтримку. Термін дії угоди — з 01.07.08 по 30.06.10. Сума — **399 750,00 грн** (\$50 000,00).

Рада Європи

1. Грант № AA04/2009 272309. Грант на проведення Регіонального круглого столу з питань правозахисної діяльності 17–18 вересня 2009 у м. Києві. Сума — **117 717,86 грн.** (€10 675,80)

Витрати організації (у грн):

№	Вид витрат	Сума	№	Вид витрат	Сума
	<i>Оплата праці</i>		3	Комп'ютери	6 719,04
1	Фонд оплати праці	262 722,58	4	Комп'ютерне програмне забезпечення	2 708,04
2	Нарахування на зарплату	95 619,21	5	Модулі пам'яті	1 078,76
<i>Загалом за цією статтею витрат</i>		358 341,79	6	Диктофон	712,00
	<i>Офісні витрати</i>		7	Накопичувач	1 155,30
1	Оренда офісу	128 649,79	8	Телефонні апарати	344,00
2	Послуги Інтернет, веб-хостінг, продовження домену	7 486,06	9	Прінтер	1 353,96
3	Послуги зв'язку	4 254,79	10	Картотечні шафи	7 093,40
4	Канцелярські витрати, витратні матеріали для ксероксу та принтера	7 401,69	11	Меблі	4 490,00
5	Програма "ЛІГА ЗАКОН"	1 260,00	<i>Загалом за цією статтею витрат</i>		46 143,66
6	Банківські витрати	13 136,40		<i>Оплата послуг</i>	
7	Поштові витрати	4 759,33	1	Юридичні послуги	432 389,62
8	Література, передплата періодичних видань	29 827,20	2	Переклад	95 845,06
9	Зовнішній аудит	38 000,00	3	Транспортні послуги	46 707,55
<i>Загалом за цією статтею витрат</i>		234 775,26	4	Організація заходів (семінарів, прес-конференцій і т. п.)	1 955 966,21
	<i>Обладнання</i>		5	Видавничі та поліграфічні послуги	105 288,00
1	Ноутбуки для партнерських організацій	19 423,80	6	Субгранти	563 885,74
2	Факс для партнерських організацій	1 065,36	7	Інші витрати	436 351,23
			<i>Загалом за цією статтею витрат</i>		3 636 433,41
			Загалом за усіма статтями витрат		4 275 694,12

ЯК ДОПОМОГТИ УГСПЛ?

Українська Гельсінська спілка з прав людини — є неполітичною, неприбутковою та незалежною громадською організацією. Вся наша діяльність спрямована на захист жертв порушень прав людини або попередження таких порушень в майбутньому.

Ми ніколи не беремо плату за надану допомогу. З однієї сторони, абсолютна більшість жертв порушень прав людини, з якими ми працюємо, не спроможні платити за таку допомогу. З іншої сторони, така оплата фактично заборонена чинним законодавством.

Проте така професійна діяльність вимагає витрачання значних ресурсів, пов'язаних з оплатою поточних витрат організації та зарплатні її працівникам.

Якщо ви поділяєте нашу діяльність і хочете її підтримати, ви можете надати нам добровільні пожертви.

Усі зібрані кошти будуть спрямовані на захист жертв порушень прав людини, котрі не можуть захищати себе самостійно. Використання коштів перевіряється Ревізійною комісією та незалежними аудиторами.

Усі благодійники, незалежно від суми наданої благодійної пожертви, будуть отримувати щорічний змістовний та фінансовий звіт УГСПЛ, а також інформацію про напрямки витрачання наданих коштів.

Ми просимо усіх благодійників повідомляти нас про розмір свого внеску, час його внесення будь-яким доступним шляхом (телефоном, поштою тощо). Також просимо повідомляти, чи бажаєте ви отримувати відповідні звіти, а також, чи ви погоджуєтесь на оприлюднення інформації про пожертвування.

У разі необхідності, ми можемо надати будь-які необхідні документи для підтвердження надання благодійної допомоги з метою зменшення податків: для юридичних осіб до суми валових витрат включається допомога неприбутковим організаціям у розмірі, що перевищує два відсотки, але не більше п'яти відсотків оподаткованого прибутку попереднього звітного року (стаття 5.2.2 Закону «Про оподаткування прибутку підприємств»).

Наші реквізити для перерахунку добровільних пожертв у будь-якому банку країни у гривнях:

Одержувач: ВАГО «Українська Гельсінська спілка з прав людини» р.р. № 26000013570921. Київська міська філія АКБ «Укрсоцбанк», МФО 322012

Призначення платежу: Добровільне пожертвування.

Адреса Співки: 04071, м. Київ, вул. Олегівська, 36, офіс 309, 311

тел./факс: (044) 4174118

e-mail: office@helsinki.org.ua

www.helsinki.org.ua

<http://ugspl.livejournal.com>

<http://www.youtube.com/ugspl>